

CONTROL AND ASSESSMENT OF TECHNICAL SKILLS IN VOLLEYBALL OF 7TH GRADE STUDENTS

Abstract: The assessment of knowledge, acquired motor and technical skills, together with measurement and control provide the necessary information for the management of sports and pedagogical activities in the Bulgarian school. The main function of the evaluation is to transform the values of the studied parameters, measured in natural units, into immeasurable, comparable values through a system of evaluation tables and functions.

Based on pedagogical observation, we offer a system for assessing these skills for seventh graders.

Author information:

Yanko Yankov

Lecturer, PhD

Department of Physical Education and Sports
Faculty of Education
at Konstantin Preslavsky – University of Shumen

✉ y.yankov@shu.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

pupils, volleyball, evaluation, sports and technical actions

ВЪВЕДЕНИЕ

Сред голямото разнообразие от средства във физическото възпитание и спорт, насочени към правилното развитие и растеж на ученика, основно място заемат спортните игри. В учебните програми по физическо възпитание и спорт в прогимназиалния етап на основната образователна степен основно място заема и волейболната игра – една от спортните игри от задължителна област на учебно съдържание в учебната програма.

Нуждата от периодичното актуализиране на образователния процес в съответствие с развитието на обществото и спорта, и в частност на учебната дисциплина „Физическо възпитание и спорт“, налага потребност от въвеждане и прилагане на осъвременени учебни програми в училищата на базата на общосъществуващите образователни тенденции. За да отговори на тази нужда Министерството на образованието и науката разработи учебни програми в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование и държавните образователни стандарти.

Учебната програма за 7. клас е утвърдена със Заповед № РД09-1092/25.01.2017 г. на министъра на образованието и науката и влиза в сила от учебната 2018/2019 година. В края на обучението учениците трябва да постигнат общоспортна образованост и трайното овладяване на спортно-технически и тактически знания и умения от изучаваните спортове. [9, 10]

Обучението по волейбол е насочено към формирането на знания за играта и развитието на спортно-технически и тактически умения. Със своите разнообразни движения и целенасочени двигателни действия, голямо на интензивност и координационна сложност натоварване волейболната игра се явява като основно средство (присъстващо в уроците под различни форми на реализация) за обогатяване на двигателната култура и всестранното развитие на учениците

ИЗЛОЖЕНИЕ

Основна форма за провеждане на практически занимания по волейбол е урокът. Основно негово изискване е той да отразява особеностите на двигателната дейност на играта. Урокът по волейбол се построява на основата на общоприетите педагогически, физиологически и психологически закономерности. [8]

Основна цел в работата на учителя по волейбол е да положи широки и сигурни основи на техниката на играта. Техниката представлява съвкупност от специални двигателни средства необходими за успешно участие в играта. Техническите елементи са система от движения, използвани с определена цел. Основни елементи на волейболната игра са: подаване, начален удар, забиване блокада. Всеки елемент съдържа свои разновидности, които обогатяват и разнообразяват играта. Всеки елемент се състои от няколко характеризиращи се с относителна устойчивост и стабилност фази:

- Очакване на топката
- Придвижване и избор на място
- Работен момент
- Готовност за следващо действие

Методическата последователност при обучението по отделните елементи налага да се започне с обучение на подаване с две ръце отгоре, следвано – подаване с две ръце отдолу. За овладяване на тези елементи са необходими време, желание и внимание. Паралелно с изучаването им може да се започне с обикновен начален удар. Към обучението на горен лицев начален удар се пристъпва след като е постигната необходимата физическа подготовка. Правилно усвоения горен лицев начален удар е предпоставка за по-лесно изучаване на елемента забиване. Подготовката за изучаване на този елемент започва още в първите уроци, когато учениците се създават умения и навици свързани със забиването. Методическата последователност на отделните елементи изисква блокадата да се изучи на последно място. С нейното усвояване учениците могат да участват пълноценно в учебни игри. [6]

При изпълнение на начален удар сервиращият винаги да има цел: с изпълнението си да затруднява нападателните действия на противника, да насочва началния удар към определена зона или определен играч от игралното поле, да изпълнява разнообразни и тактически обосновани начални удари, при необходимост да изпълни успешен начален удар.[8]

От качеството на първото подаване зависят следващите фази на нападението – обработване на втора топка и забиване. Ето защо е необходимо: да се търси сигурност в изпълнението, да се търси точност при насочване, да е съобразено с местоположението на разпределителя, да е съобразено с качествата на разпределителя.

Етапът на начално изучаване на волейболните елементи се съпътства от пълно и точно запознаване на учениците с двигателното действие. За възприемане на сложния поток от информация, свързана с придобиване на волейболни умения особено място заемат демонстрацията, описанието и обяснението. Целта на описанието е да активизира представата за изучаваните елементи. Ролята на обяснението в началото и в хода на уроците е да активизира мисловния процес на учениците. По този начин те се въвеждат в същността на онова, което им предстои да правят. Осъзнаването на целта на дейността води до възникване на волево усилие от тяхна страна и до стремеж за усвояване на движенията. Разчленяването на двигателното действие в този етап позволява да бъдат избегнати грешки, възникнали в първите опити за изпълнение на движенията и намалява изчерпването на силите на обучаваните. Дейността на учениците в този етап на обучение има репродуктивен характер т.е. свежда се до уменията да се доближат до модела на изпълнение от учителя. [2, 3]

Изученото в етапа на задълбочено изучаване е задължително за изпълнение от всеки ученик. Използва се цялостния метод. Чрез него се постига концентриране на вниманието и икономичност на усилието. Разчлененият метод се допуска само при изправяне на грешки от

техниката на играта. В този етап е полезно видоизменяне на упражненията и промяна на условията, при които се изпълняват. С увеличаване автоматизацията на движенията нараства и възможността за увеличаване броя на повторенията на специалните волейболни упражнения. Допуска се симетрично изпълнение на двигателните действия, което подпомага усъвършенстването на техниката. Най-подходяща е фронталната работа, тъй като създава условия за контрол и самоконтрол. Продължителността на този етап зависи от качеството на решаваните задачи.

В етапа на затвърдяване и усъвършенстване двигателното действие се усвоява до ниво на свободно изпълнение при постоянно изменящи се условия. Формират се условия за творческо изпълняване на елементите на играта при решаване на по-сложни двигателни действия. През този етап се използва метода на стандартните изпълнения. Това се постига чрез: усложняване на външните условия, нарастване на физическото усилие, привнасяне на съчетания, промяна на изходното положение. Всяка от тези промени поставя учениците в проблемна ситуация, характеризираща се с двигателно, функционално или психично противоречие между желание и възможности. Важен през този етап е навременния самоконтрол. Например: при отработване на заключителната фаза при подаване с две ръце отгоре да се изгради навик за продължително съпровождащо топката движение, главно на горните крайници. Чрез контрола и самоконтрола се отчита и при необходимост своевременно се коригира натоварването в уроците.

Анализът и обобщението на литературните ресурси доказва, че, спортните педагози недостатъчно оценяват специално-подготвителните упражнения и игри като фактор за повишаване на двигателната активност в часовете по волейбол. [7]

Оптимизирането на учебния процес по волейбол е основен теоретико - методически и приложен проблем, изискващ задълбочени изследвания. Известно е, че качеството на учебния процес се определя както от ефективната и професионална работа на учителя, така и от добре осмислените и планирани теми в обхвата на учебния материал и начина на разпределението им. [4, 5]

Целите на обучението по физическо възпитание и спорт в училище, в частност по волейбол, изискват непрекъснат творчески процес на планиране, експериментиране и анализ. Един от факторите за ефективно реализиране на образователната дейност в урока по волейбол е осъществяване на приемственост в обучението между отделните етапи и степени на равнище в образователните изисквания, учебните програми и целесъобразно подбраното учебно съдържание. [1]

МЕТОДИКА

Целта на настоящото изследване е да установим какви са подходите за оценяване на спортно-техническите умения на учениците от 7. клас, да оценим началната техническа подготовка, на базата на това да предложим критерии за оценяване на спорт – Волейбол, от задължителна област на учебно съдържание „Спортни игри”.

За постигане на набелязаната цел си поставихме следните задачи:

- ↪ Проучване (по литературни данни) върху проблемите на спорта волейбол;
- ↪ Събиране на информация и педагогическо наблюдение за отношението към учебния процес и техническа подготвеност на учениците от седми клас;
- ↪ Въз основа на анализа да повишим ефективността на обучението, като предложим критерии за оценка на спортно-техническите действия типични за волейболната игра;
- ↪ Да направим изводи и съответни препоръки за практиката и обучението по волейбол.

По време на изследването проведохме наблюдение на уроци в 7. клас – „Спортни игри”. Отчитаме степента на усвояване на техническите елементи във волейбола съобразно изискванията на Държавните образователни стандарти. Така събраната информация използваме за разработването на критерии за оценяване.

Като имаме предвид включените за изучаване в учебната програма за учениците от седми клас основни спортно-технически действия, предлагаме следните тестове:

Тестове за 7. Клас

1. Подаване

Описание: Полагащият теста застава зад крайната линия на волейболното игрище с топка в ръце. Подхвърля самостоятелно топката и изпълнява последователни подавания с две ръце отгоре над глава в движение, като петото отиграване е с две ръце над глава назад. Ученикът има право на три опита.

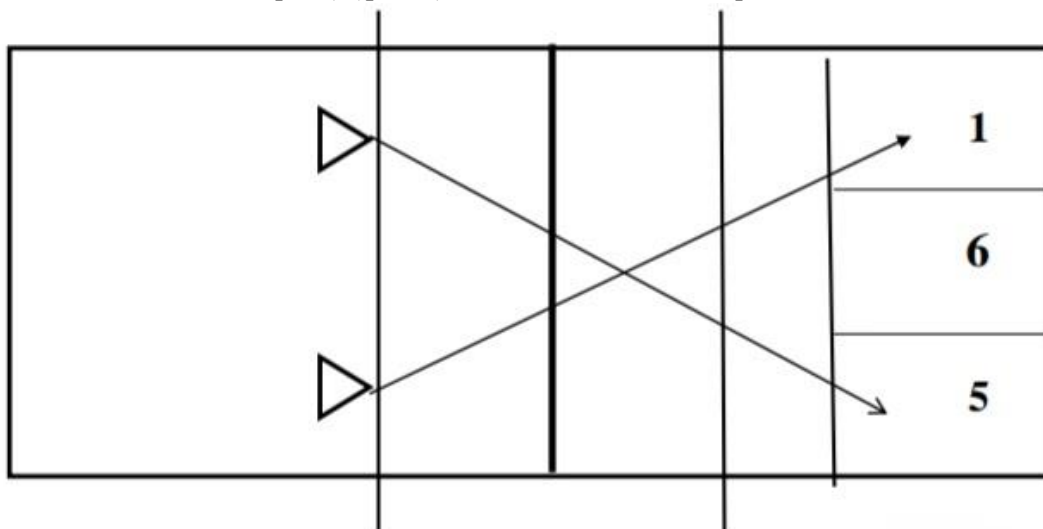
Критерии за оценяване: Ученикът се оценява върху техниката на изпълнение.

- придвижване – 1 точка;
- заемане на положение за подаване – 1 точка;
- амортизиране движението на идващата топка – 1 точка;
- придаване на посока на топката назад – 1 точка;
- правилна постановка на ръцете при подаванията – 1 точка.

Получените точки от трите опита се сумират, като максималния сбор точки, който може да получи ученикът е 15.

2. Забиване по посоката на засилване

Описание: Полагащият теста от зона 4 с волейболен заход (от зона 2 за ученици със силна лява ръка) забива топка, подхвърлена или подадена от партньор по посока на зона 5 (на зона 1 за ученици със силна лява ръка) (фиг. 1). Изпълняват се общо три забивания по диагонала.

Фиг. 1

Критерии за оценяване: Ученикът се оценява върху техниката на изпълнение и точността на забиването:

- подхождане към топката (засилване) – 1 точка;
- правилен отскок – 1 точка;
- удар по топката – 1 точка;
- правилно приземяване – 1 точка;
- точност – 1 точка.

Получените точки от трите опита се сумират, като максималния сбор точки, който може да получи ученикът е 15.

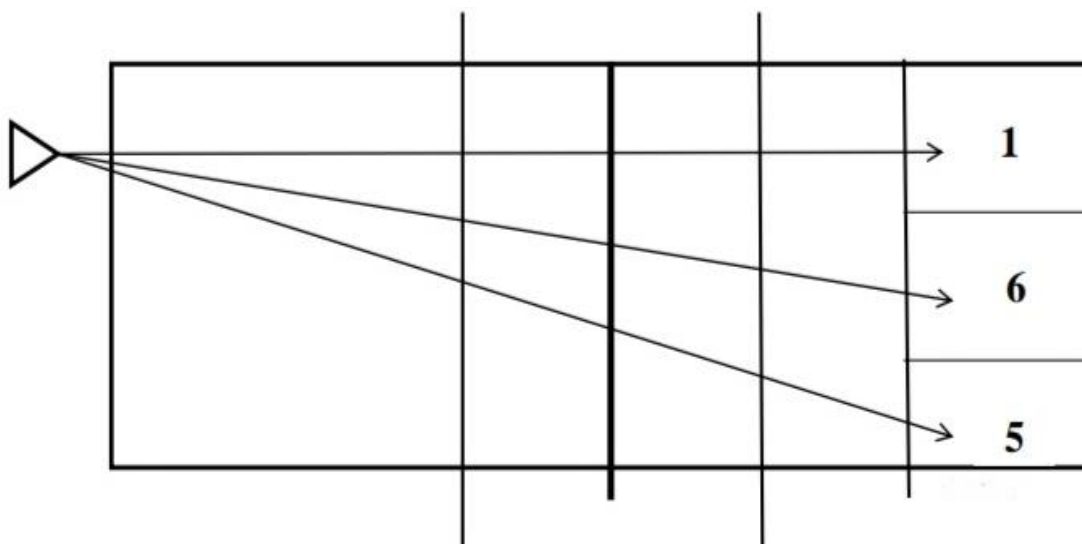
3. Начален удар

Изпълнение на начален удар в определена зона на волейболното игрище. Срещуположната половина на игрището се разделя на две равни части чрез успоредна на

средната. Втората половина, ограничена между крайната линия и тази, която разполовява игрището се разделя на три правоъгълника, отговарящи на зоните 5, 6 и 1.

Полаганият теста изпълнява горен лицев начален удар в зона 5, след това начален удар в зона 1 и начален удар в зона 6. Изпълняват се три начални удара в определени зони.

Критерии за оценяване: Ученикът се оценява върху техниката на изпълнение и точността на началния удар (фиг. 2).

Фиг.2

- правилно изходно положение – 1 точка;
- правилно подхвърляне на топката – 1 точка;
- правилен удар по топката – 1 точка;
- правилно съпровождащо движение на ръката – 1 точка;
- точност – 1 точка.

Получените точки от трита опита се сумират, като максималния сбор точки, който може да получи ученикът е 15.

Комплексната оценка на резултатите от учебната работа по волейбол предлагаме да се сформира по следния начин – максималният сбор от точки, който един ученик може да събере от трите теста за спортно-технически умения е 45.

В таблицата е посочено разпределението на точките за оценка на спортно-техническите умения на учениците от седми клас.

Брой точки	Оценка
до 11	Слаб 2
12 – 16	Среден 3
17 – 28	Добър 4
29 – 40	Много добър 5
41 – 45	Отличен 6

Преобразуването на точковия резултат в оценка е по формулата:

Брой получени точки, разделен на общия брой точки, по 4 + 2

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разработената система за обективно оценяване на спортно-техническите умения на учениците по волейбол е съобразена с учебните програми и застъпеното учебно съдържание за постигане на предвидената цел в края на прогимназиален етап – обща спортна образованост и

специална физическа подготвеност. Системата може да се използва в практиката за текущ контрол и за формиране на оценка по даден вид спорт на учениците от прогимназиалния етап

Ефективността на учебния процес по физическо възпитание и спорт в голяма степен зависи от използваните методи, средства и активното участие на учениците. За постигането на адекватно и обективно оценяване на спортно-техническите умения по волейбол е наложително да се използва подходяща за целта система за оценяване.

References:

1. Antonova, V. (2009): Usavarshenstvane na procesa na obuchenie po voleibol v VI i VII klas na srednoto obshtoobrazovatelno uchilishte(Improving the process of learning volleyball in VI and VII grade of secondary school), S., Dissertation
2. Genev, S., N. Koev, S. Simeonova, M. Yakimov (1986): Metodicheski nasoki za uchitelya – 6 клас(Methodical guidelines for the teacher - 6th grade), „NP”, S.
3. Gaidarska, P. (1982): Metodicheskо nastavlenie podbor v sporta(Methodical instruction selection in sports), S., ECNPKFKS
4. Dimitrova, B., and other (2002): Ponyatiен aparat v Darzhavnite standarti za predmeta “Fizicheskо vazpitanie i sport” v obshtoobrazovatelните uchilishta v Balgariya(Conceptual apparatus in the State Standards for the subject "Physical Education and Sports" in secondary schools in Bulgaria), S., Sport I nauka, kn.3(Sports and science, book 3)
5. Dimitrov, St. (2010): Usavarshenstvane na podgotovkata po voleibol chrez modelirane na tehniko-takticheskите sredstva(Improving volleyball training by modeling technical and tactical tools), S., Dissertation
6. Kyuchukov, B. (2004): Voleibol – Uchebnik za student ot NSA(Volleyball – Textbook for NSA students)
7. Simeonova, T. (2019): Tehnicheskata podgotovka po voleibol na uchenici ot 6. Klas v zavisimost ot specialnopodgotvitelnите uprazhneniya i igri(The technical preparation of volleyball for 6th grade students depending on special preparatory exercises and games) , sbornik Nauchni trudove ot patuvasht seminar(collection of scientific papers from a traveling seminar) Istanbul – Kushadasa – Izmir, 30.04.2019-07.05.2019, “ Inovacii v obrazovaniето”(“ Innovations in education”) Shumenski universitet(Shumen university) “Episkop Konstantin Preslavski”, Pedagogicheski fakultet(Faculty of Pedagogy), Shumen, 9. 411-421, ISBN: 978-619-00-0996-2
8. Hristov, V., S. Tosheva (1994): Rakovodstvo po voleibol(Volleyball guide), Blagoevgrad
9. <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=97877> – Zakon za preduchilishtното I uchilishtно obrazovanie(Law on Preschool and School Education), DV, broi 79
10. <https://www.mon.bg/bg/1690> - Uchebna programa po fizicheskо vazpitanie i sport za 7. Klas(Curriculum in physical education and sports for 7th grade)

Тази работа е подкрепена от Министерство на образованието и науката по Националната програма за научни изследвания „Млади учени и постдокторанти“/ This work is supported by the Bulgarian Ministry of Education and Science under the National Program for Research "Young Scientists and Postdoctoral Students".